

الاسماء العاملة المشبهه بالافعال: و هي خمسة ايضاً (مانند توابع):

الاول: المصدر و هو اسمٌ للحدث الذي أُشْتُقُّ منه الفعلُ (نائب فاعل) و يعمل (هو=مصدر) عملَ فعله مطلقاً (۱) الا اذا كان مفعولاً مطلقاً الا اذا كان بدلاً عن الفعل فوجهان و الاكثر ان يُضاف الى فاعله و لا يتقدم مفعوله عليه و اعماله (عمل دادن مصدر) مع اللام ضعيف كقوله ضعيفُ النكايه (يعنى جراحة) اعداءه (۲).

(۱) دو حالت میشود مطلقاً را تفسیر کرد: چه فعلش معلوم چه مجهول باشد و یا چه زمانش ماضی باشد و چه مضارع و استقبال باشد و چه لازم باشد و چه متعدی.

(۲) شاهد در اعداء است که مفعول به است و به این معنی است کسی که ضعیف است مجروح کردنش دشمنانش را

مصدر:

مصدر مانند فعل خودش عمل میکند یعنی اگر مصدر فعل لازم است فقط فاعل میگیرد و اگر مصدر فعل متعدی است فاعل و مفعول میگیرد.

▪ اعجبنى ذهابُك / ذهابُ زيدٍ (به تعجب واداشت مرا رفتن تو/ رفتن زيد)

▪ اعجبنى ضربك زيداً (متعدی است و مفعول گرفته)

مگر مصدری که **مفعول مطلق** باشد که عامل نیست.

البته این نیز استثنایی دارد که در حالتی است که مفعول مطلق، به واسطه حذف عاملش، نیابت از عاملش کرده باشد که در این حالت دو قول است:

۱. بعضی میگویند مصدر نائب از عامل عمل میکند.

▪ سقياً لك

میگویند که تقدیر جمله این بوده سقاك الله سقياً لك که سقياً جانشین سقا

شده است و میگویند که خواص آن را کسب میکند.

۲. بعضی میگویند که همان عامل محذوف عمل میکند.

نکته ۱:

مصدر اکثراً اضافه به فاعلش میشود، نه به مفعول، البته گاهاً به مفعول هم اضافه میشود!

- دَفَعُ اللهُ النَّاسَ
- اعجبنى ضربُ زيدٍ (فاعل) عمراً (مفعول به)
- ندرتاً اضافه به مفعول: اعجبنى ضربُ عمرٍ (مفعول به) زيدٍ (فاعل)

نکته ۲:

هیچ معمولی از معمولات مصدر بر آن مقدم نمیشود.

نکته ۳:

عمل کردنِ مصدرِ محلی به ال، ضعیف است. (به این معنا که از عرب فصیح شنیده نشده است)

نتیجه گیری:

مصدرِ عامل یا مُنون است یا مضاف است و غالباً هم مضاف است البته گاهی هم مصدرِ مُنون، عمل میکند.

- اطعامُ فی یومِ ذی مسغبه یتیمًا (مفعول به اطعام)